

Euskarazko komunikabideen kezak

Udaberrian, komunikabide euskaldunen gaia afera gai bihurtu zen. Iritzi artikuluak, kronikak, eztabaidak, hari luzea. Eta orain; uda igarota, urak igarota, gauzak bere beran. Patxi Baztarrika eta euskaraz diharduten komunikabideen arteko joan-etorriko mezuak entzun eta irakurri genituen. Nork zer baino gehiago. Non noiz baino gutxiago. Dirua hizpide, betiko lez. Euskarazko komunikabideen baloraziorik apenas egiten da gurean. Euskaraz dira? Bon, ondo daude orduan. Kalitateari, maiztasunari, hizkuntzari, komunikatzeko gaitasunari, hedapenari arreta gutxiegi ez ote zaion jartzen. Ez gara atzo goizean hasiak, eta horregatik, aztertzeko ikuspegia aldatu beharko genukeela aldarrikatu gura dut. Jasangarriagoak diren komunikabideak aldarrikatu gura ditut, irakurle berriak eskuratuko dituzten edukiak eskainiz, diseinu berri eta modernoagoak, interaktibitatea bulztatuko duten komunikabide multimedia berriak. Belaunaldiz belaunaldi, batetik bestera igaroko diren medioak, hizkuntza tresna izango dutenak eta ez helburu. Hori maiz eztabaidatu dugu gurean, eta oraindik euskararen alde ari gara esaten zaigu, euskaraz ari garenean. Edo herriaren alde. Edo gramatikaren alde. Komunikazioaren alde egiten dute besteek, diruaren alde ere sarritan, baina guk oraindik 68ko Arantzazun jarrita dauzkagu aingurak. Ematen du. Pello Zabalak berak satellite gehiago ditu piztuta, Interneteko konexio hobeak, euskarazko komunikabideetako langile eta arduradunek baino. Han, Arantzazun.

Batetik Patxi Baztarrika eta bestetik euskalgintza delakoa aldarrika. Eusko Jaurlaritzako Kultura sailatik zein euskarazko prentsaren orrietatik, gu, irakurleok, modu pasiboan

hartu gaituzte. Ohituak gaude, baina ez dago eskubiderik. Gure iritzia? Guk zer esan eta pentsatu behar dugu honetaz guztiaz. Maila batean, guk behar genuke helburu, eta maila batean ere, arrakastarik izango badute hizkuntza politikak batetik eta komunikabideon jardunak bestetik, guk —irakurle, entzule, erosle, ikusleok— beharko genuke tresna izan ere. Helburuak eta tresnak ondo berdefinitzeko garaia dela iruditzen zait. Munduan oro har, aldaketak datoz komunikabideen zereginari buruz. Komunikabideen papera —batez ere— aldatzen ari den honetan. Kontsumo ohitura berriak datoz, eta horiek gurean ere badute eraginik. Zelan ez. Beraz, kezkatzeko garaia bada. Baina ez soilik sosei begira. Beste hamaika puntu gehitu behar dira hor. Berandu baino lehen.

Miloi bat pezeta egunero

Eta horrelakoetan, denbora pasatu ahala. Orriok inprimatu eta irakurri eta azpimarratzeari ekiten diozu. Baten eta bestearen berotasunetik distantzia hartu eta ariketa hori egiten duzu. Zer eskatzen du batek, zer eskaini bestek. Baten eta bestearen tesiak ondorioztatu, sintesi bat egin... eta agian antitesi bat ere proposa dezakegu. Eta hori izan da, hain zuzen ere, neure udako ariketa. Baztarrika eta aldarrika batu, edo segi dezatela harrika. Bitartean, entzuleak geldi, eta geldo karrika. Eta subentzioen gaian ere murgiltzen zara. Eta konturatu ere, *Berriak* adibidez, miloi bat pezeta jasotzen dituela egunero egunkari bakoitzagatik. Ez dago txarto gero. Gehiago behar dutela? Ados. Baina ez dago txarto ia 6.000 euro jasotzea egunkariko, ezta? Euskaraz izateagatik jasotzen baitu. Ondoan diren gainontzeko egunkariak —euskaraz ez izanda ere— ez dute hori jasotzen egunero balizko merkatu erdaldunetik adibidez. Ala bai? Gipuzkoako edo Arabako egunkari sortu berri batek —*Diario de Noticias*— ze merkatu kuota dauka? Zenbat irakurle eta erosle gehiago ditu *Garak* adibidez, subentzio barik ere au-

rrera egiteko? Publizitatea? Argi dago penetrazio asko daukaten egunkari historikoak —Vocento taldearen inguruakoak Hego Euskal Herrian, eta *Sud Ouest*— bakarrik salbatzen direla merkatu legeei erreparatuta. Horretan, zortedun gara euskarazkoak kontsumitzen ditugunak, gureak labela izateagatik laguntza jasotzen duelako. Urte eta eskaera askoren ondorio dira. Baina betikotu egin ditugulakoan nago. Eta euskaraz berez ere konpetitiboagoa behar lukeela. Eta telebista egunero zenbat kostatzen zaigun, esango didazue albotik. Baina erantzuna ere prest daukat, telebista publikoa da, euskarazkoa eta gaztelaniazkoa. Eta hori beste eztabaida bat da. Izatekotan.

Euskararen papera

Inoiz ez bezala inprimatzen da euskaraz gaur egun. Inoiz baino paper txatal gehiago dauzkagu pilatuta gure apaletan. Herri aldizkari, herrietako egunkari, aldizkari —nahi beste, denak antzeko—, koloredun gehigarri, liburu, komiki... zer dakit nik zenbat publikatzen den. Artxiboren batean egongo da datu estatistikoren bat, zenbat orri euskaraz publikatzen diren urtean. Baina, hala ere, beste bat da nire galdera? Zenbat irakurle ditu euskarak? Gehitu al dizkiogu irakurle berriak euskarari? Eguneroko eta aldizkako prentsak kultur kontsumo joera berriak sortu al ditu? Gure kultura lagunduago sentitzen al da paperezko prentsa honi guztiari esker? Euskarazko liburu bat, irakurriagoa al da orain, duela 20 urte baino? Diskogintzaz ez naiz mintzatuko. Antzerkira jende gehiago joaten al da? Euskarazko bideorik sortzen al dugu?

Kezkak dira. Bata bestearen atzean jarrita. Erantzunak kolektiboa behar luke. Nork bere txokotik. Baina inpresioa daukat, euskaraz inoiz baino gehiago inprimatzen dugun arren, euskararen papera ez dela asko aldatu. Diot nik. Eta eztabaidarako prest nago. Paperik gabe.

Hamaika ikusteko jaioak

Uda osteko argazkia bestelakoa izan da ordea. Hiru komunikazio taldetako ordezkariak —EKT, EKHE, CMN—, Euskaltel, Baint eta Elkar batera ikusi ditugu, bostekoa ematen. Euskal Herri osoko egunkari ezberdinetako komunikazio taldeen batuketa izan da hau. *Le Journal*, *Gara*, *Berrria*, *Diario de Noticias* guztiak eta *Deiako* enpresetako arduradunak, kulturgintza, zinemagintza eta telekomunikazio alorreko eragileekin batera. Hamaika. Bai, hamaika inpresio ezberdin, hamaika poz, hamaika susmo eta hamaika iritzi sortuko zuen argazkiak berak. Oraindik argazkia da, letra batzuk... baina ikus-entzunezko sektorea astindu dezakeen ekimena ere izan daiteke Hamaika. Telebista lokaletan, euskara digitalizazioaren garaian jarriko lukeen ekimen honek, aurki Bizkaia, Gipuzkoa eta Araban lehia publikora aterako diren herri telebisten eskaintzan parte hartuko du. Jokoan daude 15 telebista lokal berri osatzeko aukerak. Eta Hamaikak aukera politak dauzka. Ikusteko dago, baina guk ikusi gura dugu. Eta, ziur naiz, denbora gutxi barru, herrietan euskarazko telebista lokalen sarea ikusteko moduan egongo garela. Orain arte, oso herri gutxitan dago euskarazko telebista lokala, baina egon diren esperientziak sano aberatsak izan dira, eredu-garriak esango nuke, eta esperientzia horietatik ere asko dauka oraindik ikasteko Hamaika proiektu honek.

Euskal Herria 2.0

Euskal Herria eta Internet. Bi kezka. Baditugu, baina jende asko ez da kezkatzen. Hala dirudi. Baina batzeko gai izan gara, eta eztabaidatzeko. Ideiak amankomunean jarri eta berba egiteko. Web 2.0 kontzeptuaren estalpean, gauza, jarrerak eta ekimen ugari sortzen ari da, munduan bezala gurean ere. Eta Artelekuko mintegiko jardunaldiak horren ispilu izan dira. Euskal Herriak Interneten izan beharreko jarreraz mintzatuz, Interneten eta oro har Informazio eta Ko-

munikazio Teknologia Berrien (IKT) gainean Euskal Herrian zelan jokatu. Lokalizazioa eta Internazionalizazioa. Bi kontzeptu baino, bi ildo. Nazioarteko joerak zelan gauzatu gurean, eta gure sorkuntza zelan erakutsi nazioartean. Balio luke ekonomiarako, balio du kulturarako, jendartean eztabaidatzea da orain kontua. Eta horretan gabiltza.

Eta bien bitartean, katalanen adibideak balio digu. Sortzaileak, garatzaileak dira. Gogor ari dira mundu digitalean ere, eta beraien adibideetatik guk ere egin dezakegu aurrera. Euskarak, kulturak, Euskal Herriak baduelako zer eskaini, zer ikasi eta zer egin franko gainean dugun mundu berri honetan.¶